

Tribunals Service

Upper Tribunal

Apelio i

SIAMBR APELIADAU GWEINYDDOL YR UWCH DRIBIWNLYS

yn sgil penderfyniadau

**Tribiwnlys Adolygu Iechyd
Meddwl Cymru**

Fersiwn 1 [3.7.08] JF

CYNNWYS

Cyflwyniad – tudalen 2

Ynglŷn â'r daflen hon

-Beth yw Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

-Ble mae swyddfeydd Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

Pwy gaiff apelio i'r Uwch Dribiwnlys? – tudalen 3

-Apeliadau gan gleifion ac eraill

-Apeliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol neu gan yr awdurdod cyfrifol

Cyn y cewch chi apelio – tudalen 3

Rhesymau dros apelio – tudalen 3

Sut mae apelio – tudalen 4

-Yn gyffredinol

-Sut i wneud cais i'r Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio

-Beth sy'n digwydd os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod caniatâd i chi apelio?

-Sut i apelio i'r Uwch Dribiwnlys unwaith y byddwch wedi derbyn caniatâd i apelio

Beth sy'n digwydd unwaith y bydd caniatâd wedi'i roi? – tudalen 5

-Sut bydd yr apêl yn mynd rhagddi

-A gynhelir gwrandawriad llafar o'r apêl?

-Beth fydd yn digwydd os cynhelir gwrandawriad llafar?

-Beth ddylech chi ei wneud os byddwch yn canfod na allwch fynychu gwrandawriad llafar

-Beth ddylech chi ei wneud os ydych yn dymuno tynnu eich apêl yn ôl

Penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys ar yr apêl – tudalen 6

-Penderfyniad y barnwr

Materion penodol a all godi ynghylch apeliadau - tudalen 7

- Faint fydd hi'n ei gostio i apelio?

-Cynrychiolwyr

-A oes cymorth cyfreithiol ar gael?

Beth i'w wneud os ydych chi'n anfodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys – tudalen 7

-Yn gyffredinol

-Sut i wneud cais i benderfyniad yr Uwch Dribiwnlys gael ei roi o'r naill du

-Sut i apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad gan yr Uwch Dribiwnlys

-Sut bydd yr Uwch Dribiwnlys yn ystyried eich cais am ganiatâd i apelio

Ystyr geiriau – tudalen 9

Nodyn cyffredinol– tudalen 10

Cyflwyniad

Ynglŷn â'r daflen hon

Mae'r daflen hon ar gyfer helpu cleifion, perthnasau agosaf a chynghorwyr. Mae'n disgrifio'r prosesau sy'n ofynnol er mwyn apelio i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn sgil penderfyniad a roddwyd gan **Dribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru** (TAIM Cymru) unwaith y byddwch wedi gofyn i farnwr y Tribiwnlys hwnnw am ganiatâd i apelio. Mae'n esbonio, yn gryno, y camau mewn apêl cyn i farnwr yr Uwch Dribiwnlys wneud penderfyniad yn ei chylch ac mae'n nodi'r hawliau apelio o benderfyniad barnwr. **Fodd bynnag, canllaw yn unig ydyw, ac nid oes statws cyfreithiol iddo. Nid yw'n cwmpasu pob agwedd ar bob sefyllfa, nac yn darparu dehongliad llawn o'r rheolau trefniadaethol.**

Yn benodol, nid yw'r daflen yn disgrifio dim o'r trefniadaethau yn Nhribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru na sut i wneud cais am ganiatâd i apelio i farnwr TAIM Cymru, sy'n gam cyntaf hanfodol ar gyfer apelio i'r Uwch Dribiwnlys. Bydd TAIM Cymru wedi darparu gwybodaeth am hyn.

Beth yw Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

- Mae'r Uwch Dribiwnlys yn dribiwnlys apêl newydd a grëwyd gan Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007. Y mae'r Siambr Apeliadau Gweinyddol yn rhan o'r Uwch Dribiwnlys sy'n gwrando ac yn penderfynu ar apeliadau ar bwyntiau cyfreithiol yn sgil penderfyniadau **Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru**. Mae'n disodli'r hawl i herio penderfyniad drwy gyfrwng adolygiad barnwrol. Ond bydd penderfyniad gan Dribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru a gymerwyd cyn 3 Tachwedd 2008 yn dal yn agored i gael ei herio drwy gyfrwng adolygiad barnwrol.

- Y mae Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn cynnwys barnwyr Uchel Lys a barnwyr arbenigol eraill a benodir gan y Frenhines.
- Y mae tîm bychan o gyfreithwyr mewnol a elwir yn Gofrestryddion sy'n gallu cynorthwyo barnwyr yr Uwch Dribiwnlys. Fe'u hawdurdodwyd gan Uwch Lywydd y Tribiwnlysoedd i ddelio â chymau trefniadaethol achosion. **Barnwr fydd bob amser yn penderfynu ar gais am ganiatâd i apelio ac ar apêl.**

Ble mae swyddfydd Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

Y cyfeiriad ar gyfer cyflwyno ceisiadau am ganiatâd i apelio ac apeliadau yn erbyn penderfyniadau Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru yw:

Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys,
Canolfan Llysoedd Sifil Caerdydd,
2 Heol y Parc,
Caerdydd, CF10 1ET
Ffôn: 02920 376521

Pwy gaiff apelio i'r Uwch Dribiwnlys?

Apeliadau gan gleifion ac eraill

- Gall cleifion dan gyfyngiadau a chleifion nad ydynt dan gyfyngiadau sydd wedi'u cadw dan y Ddeddf Iechyd Meddwl neu eu Perthnasau Agosaf a oedd yn bartion yn Nhrifiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru apelio i'r Uwch Dribiwnlys yn sgil penderfyniad TAIM Cymru.

Apeliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder neu gan yr awdurdod cyfrifol

- Os ydych wedi ennill eich achos, fel claf, yn Nhrifiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, mae'n dal yn bosibl i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder (yn achos claf dan gyfyngiadau) neu reolwyr perthnasol ysbyty neu awdurdod gwasanaethau cymdeithasol apelio i'r Uwch Dribiwnlys. Dyma apêl "swyddogol".
- Cewch wybod os bydd unrhyw un ohonynt am apelio. Os ydynt am apelio, gall penderfyniad TAIM Cymru gael ei atal dros dro naill ai gan y tribiwnlys hwnnw neu gan yr Uwch Dribiwnlys.
- Mae'r un rheolau trefniadaethol yn berthnasol i bob apêl "swyddogol" ag a fyddai'n berthnasol i apêl a wneir gennych chi. Eglurir y rheolau hyn yn fyr yn yr adrannau "**Cyn y cewch chi apelio**" a "**Sut i apelio**".
- Os bydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder, rheolwyr perthnasol ysbyty neu awdurdod gwasanaethau cymdeithasol yn cael caniatâd i apelio, cewch wybod gan swyddfa TAIM Cymru neu gan yr Uwch Dribiwnlys.

Cyn i chi apelio

Os ydych yn dymuno herio penderfyniad Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru mae'n rhaid eich bod wedi gwneud cais yn gyntaf i farnwr TAIM Cymru am ganiatâd i apelio. Bydd TAIM Cymru wedi dweud wrthych sut i wneud hyn.

Rhesymau (sail) dros apelio

Dim ond os oedd penderfyniad TAIM Cymru yn **anghywir yn ôl y gyfraith** y gallwch apelio yn ei erbyn. Mae'r enghreifftiau o achosion lle gallai'r tribiwnlys fod yn anghywir yn ôl y gyfraith yn cynnwys:

- Ni ddefnyddiodd y tribiwnlys y gyfraith gywir neu mae wedi dehongli'r gyfraith yn anghywir.
- Gwnaeth y tribiwnlys wall trefniadaethol.
- Nid oedd gan y tribiwnlys dystiolaeth, neu nid oedd ganddo ddigon o dystiolaeth, i gefnogi'i benderfyniad.
- Ni roddodd y tribiwnlys resymau digonol am ei benderfyniad yn y datganiad ysgrifenedig o'i resymau.

Enghreifftiau yn unig yw'r rhain a gall penderfyniad y tribiwnlys fod yn anghywir yn ôl y gyfraith am ryw reswm arall nas crybwyllir yma.

Os ydych chi'n cael eich cynrychioli gan dwnai, gall ef neu hi eich cynghori ynghylch y sail dros apelio a llenwi'r ffurflen ofynnol ar gyfer apelio.

Sut i apelio

Yn gyffredinol

Unwaith eich bod wedi gwneud cais i farnwr TAIM Cymru am ganiatâd i apelio i'r Uwch Dribiwnlys –

- Os bydd **barnwr TAIM Cymru yn gwrthod caniatâd i chi, gallwch wneud cais i farnwr yr Uwch Dribiwnlys** am ganiatâd i apelio
- Os bydd **barnwr TAIM Cymru yn rhoi caniatâd i chi** apelio, **dylech anfon eich apêl** i'r Uwch Dribiwnlys.

Ceir manylion isod am yr hyn sydd angen i chi ei wneud. Nodir hwy hefyd yn y ffurflen arbennig ar gyfer apelio a'r nodiadau sy'n mynd gyda'r ffurflen.

Sut i wneud cais i farnwr yn yr Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio

- Os bydd **barnwr TAIM Cymru** yn gwrthod eich cais am ganiatâd i apelio, **neu ddim yn derbyn eich cais am eich bod yn hwyr**, gallwch wneud cais am ganiatâd i apelio yn uniongyrchol i farnwr yr Uwch Dribiwnlys. **Rhaid i chi bob amser fod wedi gwneud cais i farnwr TAIM Cymru i ddechrau.**
- Bydd TAIM Cymru yn anfon llythyr atoch i ddweud wrthyfch fod y barnwr wedi gwrthod caniatâd i chi apelio neu wedi gwrthod derbyn eich cais. Yna dylech anfon eich cais i Swyddfa Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yng Nghanolfan Llysoedd Sifil Caerdydd fel y derbynnir ef yn **ddim hwyrach nag un mis** ar ôl y dyddiad ar y llythyr yn eich hysbysu o ddyfarniad barnwr TAIM Cymru. Dylech ddefnyddio'r ffurflen (UT8) y bydd swyddfa'r tribiwnlys yn ei rhoi i chi neu, os na allwch gael gafael ar gopi, dylech ysgrifennu llythyr yn nodi eich rhesymau dros apelio. Dylech amgáu'r dogfennau angenrheidiol. Rhestrir y rhain ar y ffurflenni. Mae'r ffurflenni ar gael ar y wefan hefyd.
- Gallwch ofyn am wrandawriad llafar o'ch cais am ganiatâd i apelio. Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn caniatáu eich cais dywedir wrthyfch beth fydd y dyddiad a'r lleoliad, fel arfer o leiaf 14 diwrnod ymlaen llaw.
- **Os byddwch yn hwyr yn gwneud cais am ganiatâd**, rhaid i chi ofyn am estyniad amser, gan esbonio pam na wnaed eich cais mewn pryd. Oni bai fod barnwr yr Uwch Dribiwnlys o'r farn y dylid caniatáu estyniad amser i'ch cais, ni fydd eich cais yn cael ei dderbyn, ac **ni fydd modd i chi apelio.**

- Os na dderbyniwyd eich cais am ganiatâd i TAIM Cymru am eich bod yn hwyr, dylech egluro paham na wnaed eich cais mewn pryd. Ni chaniateir i farnwr yr Uwch Dribiwnlys dderbyn eich cais ond os bydd y barnwr o'r farn ei fod er budd cyfiawnder. Os na fydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn **derbyn eich cais, ni fydd modd i chi apelio.**
- Gallwch dynnu eich cais am ganiatâd i apelio yn ôl unrhyw bryd cyn y gwneir penderfyniad yn ei gylch. Y cyfan y bydd angen i chi ei wneud yw ysgrifennu llythyr i swyddfa'r Uwch Dribiwnlys. Os ydych yn dymuno gofyn am ailsefydlu eich cais, dylech ysgrifennu at y swyddfa o fewn 28 diwrnod. Os ydych yn hwyr, gallwch ofyn am ragor o amser.

Beth sy'n digwydd os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod caniatâd i chi apelio?

- Bydd y swyddfa'n anfon copi o ddyfarniad y barnwr atoch yn gwrthod caniatâd i chi apelio, gan gynnwys y rhesymau.
- Os bydd barnwr yr uwch Dribiwnlys yn penderfynu ar eich cais am ganiatâd heb wrandawriad llafar ac yn gwrthod caniatâd i chi neu'n rhoi caniatâd ar seiliau cyfyngedig neu'n ddarostyngedig i amodau, gallwch wneud cais ysgrifenedig cyn pen 14 diwrnod i'r penderfyniad gael ei ailystyried mewn gwrandawriad llafar.
- Gall barnwr o'r Uwch Dribiwnlys osod penderfyniad i wrthod caniatâd i apelio o'r naill du os bu anghysondeb trefniadaethol yn yr achos a bod y barnwr o'r farn ei fod er budd cyfiawnder i wneud hynny. Er enghraifft, os yw dogfen sy'n ymwneud a'r achos wedi mynd ar goll, neu nad oedd parti neu gynrychiolydd yn bresennol yn y cyfarfod. Rhaid gwneud cais ysgrifenedig i roi o'r naill du **cyn pen mis.**

- Nid oes hawl apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad i wrthod caniatâd i apelio neu wrthod derbyn cais hwyr. Hefyd ni chewch apelio yn erbyn penderfyniad barnwr yr Uwch Dribiwnlys i roi caniatâd i apelio i barti arall.

Sut i apelio i'r Uwch Dribiwnlys unwaith y byddwch wedi derbyn caniatâd i apelio

- Os bydd barnwr TAIM Cymru yn rhoi caniatâd i chi apelio, dylech chi, neu eich cynrychiolydd, anfon eich apêl i swyddfa Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yng Nghaerdydd fel y derbynnir ef **ddim hwyrach nag un mis** ar ôl y dyddiad ar y llythyr yn eich hysbysu o ddyfarniad barnwr TAIM Cymru. Dylech ddefnyddio Ffurflen UT8 os gallwch. Fel arall, ysgrifennwch llythyr yn datgan eich bod yn dymuno apelio, gan roi eich rhesymau. **Os na wnewch chi hyn, gallech golli eich hawl i apelio.**
- **Os byddwch yn hwyr**, rhaid i chi ofyn am estyniad amser ac egluro pam na wnaed eich apêl mewn pryd. Oni bai fod barnwr yr Uwch Dribiwnlys o'r farn y dylid caniatáu estyniad amser i'ch cais, ni fydd eich cais yn cael ei dderbyn, ac **ni fydd modd i chi apelio.**
- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi caniatâd i chi apelio, fel arfer, ni fydd angen i chi gyflwyno apêl ar wahân. Os bydd angen, bydd y swyddfa'n rhoi gwybod i chi.

Beth sy'n digwydd unwaith y bydd caniatâd i apelio wedi'i roi?

Sut bydd yr apêl yn mynd rhagddi? Yn Gyffredinol

- Unwaith y byddwch wedi apelio i'r Uwch Dribiwnlys, neu bod barnwr yn yr Uwch Dribiwnlys wedi rhoi caniatâd i chi apelio, bydd y swyddfa'n anfon copi o bapurau'r apêl atoch chi ac at y partïon

eraill yn yr achos (a elwir yn atebwyr). Ceir esboniad manylach am bwy all fod yn atebydd yn yr adran ‘**Ystyr Geiriau**’.

- Bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi rhesymau am roi caniatâd i apelio (oni bai fod caniatâd wedi'i roi gan farnwr TAIM Cymru) a chewch wybod sut y bydd yr apêl yn mynd rhagddi.
- Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol, rheolwr ysbyty perthnasol neu awdurdod gwasanaethau cymdeithasol **wedi apelio**, bydd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn gofyn i chi a oes gennych gynrychiolydd a gofynnir i chi (neu eich cynrychiolydd) a ydych yn dymuno gwneud sylwadau ar yr apêl.
- Dylech nodi y bydd copïau o'r holl sylwadau a wneir gan un parti yn cael eu hanfon at bob parti arall. Bydd y swyddfa yn gwneud hyn drwy anfon llythyrau allan yn egluro beth sydd angen ei wneud nesaf, os oes unrhyw beth i'w wneud.

A gynhelir gwrandawriad llafar o'r apêl?

- Gallwch chi neu eich cynrychiolydd ofyn i'ch apêl gael ei gynnal drwy wrandawriad llafar. Fel arfer bydd gwrandawriadau'n cael eu cynnal mewn lleoliadau rhanbarthol ar draws Cymru. Gellir cynnal gwrandawriadau drwy gyswllt-fideo hefyd.
- Gall barnwr yr Uwch Dribiwnlys orchymyn y dylid cynnal gwrandawriad llafar hyd yn oed os nad oes neb wedi gofyn am un.

Beth fydd yn digwydd os cynhelir gwrandawriad llafar?

- Unwaith y bydd dyddiad wedi'i bennu ar gyfer gwrandawriad llafar, anfonir llythyr atoch chi neu eich cynrychiolydd yn rhoi manylion yr amser a'r lleoliad, y cyfleusterau sydd ar gael a map yn dangos sut i gyrraedd yno.
- Fel arfer, bydd y swyddfa yn rhoi o leiaf 14 diwrnod o rybudd o ddyddiad gwrandawriad i chi ond gan amlaf cewch fwy o rybudd na hynny.
- Bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn penderfynu ar y drefn mewn unrhyw wrandawriad llafar gan gofio mai dim ond ar sail camgymeriad cyfreithiol y gwneir apeliadau i'r Uwch Dribiwnlys,
- Ni fydd y barnwr fel arfer yn rhoi penderfyniad ar derfyn y gwrandawriad. Fe'i hanfonir atoch chi a phob parti arall wedi i'r gwrandawriad gael ei gynnal.
- Lle bo achos yn codi pwynt cyfreithiol arbennig o bwysig neu anodd, efallai y bydd tri barnwr yn gwrandawrio ar yr achos, yn hytrach nag un.

Beth ddylech chi ei wneud os byddwch yn canfod na allwch chi neu'ch cynrychiolydd fynychu gwrandawriad llafar

- Os byddwch chi neu eich cynrychiolydd yn dymuno gofyn am ohirio'r gwrandawriad, bydd y barnwr neu'r cofrestrydd yn delio gyda'r cais hwnnw.
- Os na fyddwch chi neu'ch cynrychiolydd yn mynychu'r gwrandawriad, bydd y barnwr yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen heboch.

Beth i'w wneud os ydych yn dymuno tynnu eich apêl yn ôl

- Os ydych wedi cael caniatâd i apelio, byddwch angen cytundeb barnwr yr Uwch Dribiwnlys arnoch i dynnu'n ôl, felly dylech egluro'ch rhesymau.
- Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder neu'r ysbyty neu'r awdurdod gwasanaethau cymdeithasol wedi apelio, allwch chi ddim tynnu'n ôl o'r apêl. Nid oes angen i chi chwarae unrhyw ran, ond gwneir penderfyniad pa un a fyddwch yn cymryd rhan ai peidio.

Penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys ar yr apêl

Penderfyniad y barnwr

- Bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys bob amser yn rhoi ei benderfyniad ef neu ei phenderfyniad hi yn ysgrifenedig.
- Rhaid i'r barnwr roi rhesymau dros gymeradwyo neu wrthod yr apêl, oni bai fod yr holl bartïon wedi penderfynu fel arall.
- Bydd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn anfon copi o benderfyniad y barnwr atoch. Byddant hefyd yn anfon copi i'ch cynrychiolydd os oes gennych un ac i'r partiïon eraill yn yr apêl.
- Os anfonodd y barnwr yr achos yn ôl i gael ei benderfynu eto gan TAIM Cymru, byddwch yn derbyn llythyr gan y Tribiwnlys hwnnw.
- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod yr apêl, neu os nad yw canlyniad yr apêl yn gwbl ffafriol i chi, mae gennych hawl i apelio i'r Llys Apêl – ond bydd angen caniatâd arnoch yn gyntaf. Bydd y swyddfa'n anfon llythyr atoch yn dweud wrthyhych am eich hawl i apelio. Ceir mwy o fanylion am hyn yn yr adran **"Beth i'w**

wneud os ydych chi'n anfodlon â phenderfyniad barnwr yr Uwch Dribiwnlys".

- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn caniatáu'r apêl, efallai y bydd un o'r partiïon eraill (e.e. yr Ysgrifennydd Gwladol, ysbyty neu awdurdod gwasanaethau cymdeithasol) am apelio i'r Llys Apêl.

Materion penodol a all godi ynghylch apeliadau

Faint fydd hi'n ei gostio i apelio?

- Nid oes ffi'n daladwy am wneud cais am ganiatâd i apelio neu am apelio i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys.
- Gall yr Uwch Dribiwnlys orchymyn un parti i dalu costau parti arall ond dim ond os yw'r achos wedi'i gynnal mewn modd afresymol.

Cynrychiolwyr

- Y mae'n agored i chi gael cynrychiolydd, gyda chymwysterau cyfreithiol neu ddim, i'ch helpu i lenwi ffurflen yr apêl, ymdrin â llythyrau oddi wrth swyddfa'r Uwch Dribiwnlys, gwneud ac ymateb i gyflwyniadau, ac ymddangos gerbron y barnwr ar eich rhan os cynhelir gwrandawriad llafar. Ond, mae'n debyg mai'r twrnai a fu'n eich cynrychioli yn Nhribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru fydd yn eich cynrychioli chi gerbron yr Uwch Dribiwnlys hefyd. Os felly, bydd eich twrnai'n llenwi ffurflen yr apêl ac yn gweithredu ar eich rhan ar bob cam arall yn yr achos.
- Os bydd eich twrnai neu gynrychiolydd arall am unrhyw reswm yn rhoi'r gorau i'ch cynrychioli, rhaid i chi hysbysu swyddfa'r Uwch Dribiwnlys, neu fel arall mae ganddynt hawl i gymryd yn ganiataol eich bod yn cael eich cynrychioli o hyd a byddant yn anfon dogfennau at y cynrychiolydd ac nid atoch chi.

A oes cymorth cyfreithiol ar gael?

- Y mae cymorth cyfreithiol ar gael i apelio ar bwynt cyfreithiol i'r Uwch Dribiwnlys. Mae'n bosib y bydd y cais am ganiatâd i apelio yn dod o dan yr un awdurdodiad ag a gafwyd gan y Comisiwn Gwasanaethau Cyfreithiol ar gyfer eich achos yn Nhribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru. Efallai yr ymdrinnir â'r apel ar wahân. Bydd eich twrnai'n gallu'ch cynghori ynglŷn â hyn.
- Rhaid i'ch twrnai anfon copi o'r hysbysiad ariannu i swyddfa'r Uwch Dribiwnlys ac i'r partïon eraill.

Beth i'w wneud os ydych chi'n anfodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys

Yn gyffredinol

- Gallwch wneud cais i'r Uwch Dribiwnlys am i benderfyniad ar apel gael ei roi o'r naill du ar rai seiliau trefniadaethol cyfyngedig.
- Gallwch apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys. **Yr ydych angen caniatâd i ddechrau.**
- Mae gan unrhyw barti arall i'r achos gerbron yr Uwch Dribiwnlys yr un hawl ag sydd gennych chi i apelio i'r Llys Apêl.

Sut i wneud cais i benderfyniad yr Uwch Dribiwnlys gael ei roi o'r naill du

Gall barnwr yr Uwch Dribiwnlys roi penderfyniad o'r naill du os bu anghysondeb trefniadaethol yn yr achos a bod y barnwr o'r farn ei fod er budd cyfiawnder i wneud hynny. Er enghraifft, os yw dogfen sy'n ymwneud â'r achos wedi mynd ar goll, neu os nad oedd parti neu gynrychiolydd yn

bresennol mewn gwrandawriad. Rhaid gwneud cais ysgrifenedig i roi o'r naill du, gan gynnwys rhesymau, **cyn pen mis.**

Sut i apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad gan yr Uwch Dribiwnlys

- Y mae hawl apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad barnwr yr Uwch Dribiwnlys os yw'n anghywir yn ôl y gyfraith. Rhaid i chi gael caniatâd yr Uwch Dribiwnlys, neu os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod, gan y Llys.
- Y terfyn amser ar gyfer gwneud cais i'r Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio i'r Llys Apêl yw **o fewn mis i'r diweddraf o'r canlynol ddigwydd** -
 - ❖ y penderfyniad yn cael ei anfon atoch chi, neu
 - ❖ cael eich hysbysu o resymau diwygiedig dros, neu gywiriad i'r penderfyniad yn dilyn adolygiad (gweler isod), neu
 - ❖ cael eich hysbysu y bu cais i roi o'r naill du yn aflwyddiannus.

Gall y terfyn amser gael ei ymestyn gan farnwr yr Uwch Dribiwnlys.

- Rhaid i chi wneud eich cais yn ysgrifenedig, gan nodi'r camgymeriad neu gamgymeriadau cyfreithiol honedig a datgan am ba ganlyniad yr ydych yn gwneud cais.

Sut y bydd yr Uwch Dribiwnlys yn ystyried eich cais am ganiatâd i apelio

- Ar gais am ganiatâd i apelio, gall yr Uwch Dribiwnlys adolygu'r penderfyniad a gall ei roi o'r naill du, diwygio'r rhesymau drosto neu ei gywiro os -
 - ❖ wrth wneud y penderfyniad, y bu i'r barnwr ddiystyru darpariaeth ddeddfwriaethol neu awdurdod sy'n rhwymo a allai fod wedi cael effaith o bwys ar y penderfyniad, neu

- ❖ ers i'r penderfyniad gael ei wneud, fod llys uwch wedi gwneud penderfyniad arall sy'n rhwymo'r Uwch Dribiwnlys, y gallai fod wedi cael effaith o bwys ar y penderfyniad pe byddai wedi cael ei wneud o'i flaen.

- Rhaid i'r Uwch Dribiwnlys hysbysu'r partion yn ysgrifenedig o ganlyniad unrhyw adolygiad (oni bai nad ydynt yn cymryd unrhyw gamau yn dilyn yr adolygiad).
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn cymryd unrhyw gamau wrth adolygu heb yn gyntaf roi cyfle i bob parti wneud datganiadau, rhaid iddo ganiatáu i'r parti hwnnw wneud cais i'r gweithredu gael ei roi o'r naill du ac adolygu'r penderfyniad eto.
- Os nad yw'r Uwch Dribiwnlys yn adolygu, neu ar ôl adolygu yn penderfynu peidio â newid y penderfyniad, rhaid iddo benderfynu a yw am roi caniatâd i apelio i'r Llys Apêl ai peidio. Rhaid iddo gofnodi'r penderfyniad yn ysgrifenedig a rhoi rhesymau dros wrthod caniatâd un ai'n gyfan gwbl neu mewn perthynas ag unrhyw un o'r seiliau dros apelio.
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod caniatâd i chi apelio, gallwch adnewyddu eich cais yn y Llys Apêl.
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi caniatâd i chi, bydd angen i chi apelio i'r Llys Apêl.
- Mae terfynau amser y Llys Apêl yn fyr felly os ydych yn dymuno adnewyddu eich cais neu apelio dylech gysylltu â'r Swyddfa Apeliadau Sifil cyn gynted â phosibl.

Cyfeiriad y Llys Apêl yw:

**Y Swyddfa Apeliadau Sifil,
Ystafell E307,
Y Llysoedd Barn Brenhinol,
Strand,
Llundain WC2A 2LL.**

E-bost -: civilappeals.registry@HMCS.gsi.gov.uk

Os hoffech apelio i'r Llys Apêl, fe'ch cyngorir i geisio cyngor cyfreithiol, gan y gallech fod yn atebol i dalu costau.

Ystyr geiriau

Y mae'r geiriau canlynol un ai'n cael eu defnyddio yn y daflen hon, neu efallai y defnyddir hwy yn y dogfennau a dderbyniwch oddi wrth swyddfa Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys.

- **Ceisydd** yw unigolyn sy'n gwneud cais am ganiatâd i apelio i'r Uwch Dribiwnlys.
- Gwneir **apêl** gan unigolyn (neu'r Ysgrifennydd Gwladol, ysbyty neu wasanaethau cymdeithasol) sydd wedi cael caniatâd i apelio. **Apelydd** yw'r unigolyn, neu gorff arall, sy'n apelio.
- Mae'r **Llys Apêl** yn Llundain yn llys uwch y gallai fod modd i chi apelio iddo yn erbyn penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys.
- **Cyfarwyddyd** yw gorchymyn ysgrifenedig gan farnwr yr Uwch Dribiwnlys, neu gofrestrydd, ynghylch y drefn y mae'n rhaid ei dilyn. Bydd y barnwr yn rhoi Cyfarwyddyd ar gychwyn apêl ynghylch ym mha drefn y mae'r partion i wneud eu cyflwyniadau a'r terfynau amser ar gyfer gwneud hynny.
- Gwneir **syllwadau** gan **atebydd** mewn dogfen ysgrifenedig yn ateb y pwyntiau a wnaed mewn apêl neu'r pwyntiau y mae'r barnwr wedi'u codi mewn **Cyfarwyddyd**. Gelwir sylwadau hefyd yn **gyflwyniadau**.
- **Caniatâd i apelio** yw'r cam cyntaf hollbwysig yn y broses apelio. Os nad oes gennych chi ganiatâd ni fydd modd i chi apelio.
- **Pwynt cyfreithiol, camgymeriad cyfreithiol ac anghywir yn ôl y gyfraith**: rhoddir enghreifftiau yn yr adran a elwir "Rhesymau

dros apelio". Dylech gofio y gallai fod pwyntiau cyfreithiol eraill ac os ydych chi'n ansicr efallai yr hoffech geisio cyngor fel y disgrifir yn yr adran honno.

- **Gwall trefniadaethol** yw rhywbeth a aeth o'i le gyda'r drefn mewn apêl. Mae'r rheolau trefniadaethol yng nghyswllt apeliadau i'r Uwch Dribiwnlys wedi'u nodi yn Rheolau'r Uwch Dribiwnlys 2008. Fodd bynnag, dim ond rhai camgymeriadau cyfyngedig sy'n rhoi hawl i chi i gael penderfyniad **wedi'i osod o'r naill du**. Nodir y rhain yn Rheol 43 y Rheolau.
- **Cofrestrydd** yw bargyfreithiwr neu dwrnai sy'n gweithio yn yr Uwch Dribiwnlys ac sydd â hawl i ddelio gyda rhai materion trefniadaethol. **Barnwr** fydd bob amser yn penderfynu ar **gais am ganiatâd** i apelio neu ar **apêl**.
- **Atebydd** yw unigolyn sydd â'r hawl i gymryd rhan neu wrthwynebu apêl a wnaed i'r Uwch Dribiwnlys. Os bydd claf neu berthynas agosaf yn apelio, fel arfer hwn fydd awdurdod yr ysbyty, y gwasanaethau cymdeithasol neu'r Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder.

Nodyn Cyffredinol

Mae'r gyfraith sy'n rheoli'r drefn mewn perthynas â cheisiadau i'r Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio ac apeliadau wedi'u nodi yn Rheolau Trefniadaeth Tribiwnlysoedd (Uwch Dribiwnlysoedd) 2008, OS 2008 Rhif 2698 (fel y'u diwygiwyd gan OS 2009 rhif 274).